

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia
Cauza G.C.P. împotriva României
(Cererea nr. 20899/03)
HOTĂRÂRE
20 decembrie 2011
DEFINITIVĂ

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 lit. c din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza G.C.P. împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, Mihai Poalelungi, Kristina Pardalos, *judcători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 29 noiembrie 2011,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află cererea nr. 20899/03 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul G.C.P. („reclamantul”), a sesizat Curtea la 20 iunie 2003, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”). Președintele Camerei a admis cererea reclamantului și a hotărât ca numele reclamantului să nu fie dezvăluit (art. 33 § 1 și art. 47 § 3 din Regulamentul Curții).

2. Reclamantul este reprezentat de domnul M. Voicu, avocat în București. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Având în vedere că domnul Corneliu Bîrsan, judecătorul ales să reprezinte România, s-a abținut de la judecarea cauzei (art. 28 din Regulamentul Curții), Președintele Camerei l-a desemnat pe domnul Mihai Poalelungi în calitate de judecător *ad hoc* (art. 26 § 4 din convenție și art. 29 § 1 din regulament).

4. Reclamantul a pretins, în special, că i-a fost încălcat dreptul la prezumția de nevinovăție printr-o campanie negativă a mass-media și prin declarațiile făcute în cursul procedurii penale inițiate împotriva sa de către unul dintre procurorii care cercetau cauza, de către Procurorul General al României și de către ministrul român al Internelor, cu încălcarea art. 6 § 2 din convenție.

5. Prin decizia din 2 iunie 2009, Curtea a decis să comunice Guvernului reclamat plângerea reclamantului în temeiul art. 6 § 2 din convenție cu privire la pretinsa încălcare a dreptului la prezumția de nevinovăție și a declarat restul cererii inadmisibilă. S-a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cererii reclamantului vor fi examinate împreună în temeiul art. 6 § 2 din convenție (fostul art. 29 § 3).

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

6. Reclamantul s-a născut în 1938 și locuiește în București.

7. Faptele cauzei, astfel cum au fost expuse de către părți, se pot rezuma după cum urmează.

8. La 16 decembrie 1996, o terță parte a introdus o acțiune penală împotriva reclamantului pentru deturnare de fonduri. Terța parte a susținut că reclamantul a folosit în mod ilegal fonduri private aparținând companiilor sale pentru a majora capitalul unei bănci comerciale (Bankcoop) și pentru a deveni acționar majoritar al băncii menționate.

9. La 14 ianuarie 1997, Poliția judiciară de pe lângă Ministerul Internelor român a cerut părții terțe să furnizeze informații suplimentare cu privire la presupusele acte ilegale comise de reclamant.

10. La 19 februarie 1997, cotidianul *Adevărul* a publicat un articol intitulat „Dosarele de anchetă ale lui G.C.P. – strict secrete?” Articolul cita declarațiile lui D.I.C., unul din procurorii care conduceau ancheta împotriva reclamantului, din care partea cea mai relevantă menționa:

„Am fost acuzat că am insistat să i se impună [lui G.C.P.], ordonanța de a nu părăsi localitatea, măsură care este luată de obicei atunci când există suspiciuni că cineva a comis un act ilegal. Totuși, așa cum v-am spus deja și [după cum se poate vedea] din cercetările desfășurate de Garda Financiară, au fost comise fapte ilegale, nu doar suspiciuni. Cu toate acestea, ne-am dovedit a fi umani, atunci când, la cererea lui [a lui G.C.P.], i-am permis să părăsească Bucureștiul timp de patruzeci și opt de ore.”

11. La 10 aprilie 1997, reclamantul a fost acuzat de înșelăciune, fals în înscrisuri sub semnătură privată și uz de fals, delapidare, concurență neloială și subminarea economiei naționale, pe motiv că, acționând în numele unei societăți private (G.C.P. S.A.), pe care reclamantul a controlat-o în calitate de acționar majoritar, a făcut declarații false într-un document oficial prezentat Băncii Naționale a României la 31 august 1995, pentru a obține permisiunea de a majora capitalul Bankcoop cu suma de 10 000 000 dolari americani (USD). Mai exact, reclamantul era suspectat de faptul că a declarat suma mai sus menționată ca fiind din fondurile sale personale, deși în fapt fusese obținută ca un împrumut luat de G.C.P. S.A. de la o bancă străină, contrar reglementărilor Băncii Naționale privind surse acceptabile de bani utilizate pentru majorarea capitalului unei bănci.

12. La 2 iunie 1997, reclamantul a introdus o plângere împotriva celor doi procurori, inclusiv împotriva lui D.I.C., însărcinat cu ancheta în cazul său la acel moment, argumentând, între altele, că declarațiile de presă făcute de procurorii respectivi la 28 mai 1997 în cotidianul *Evenimentul Zilei* – în care susțineau că investițiile financiare ale reclamantului sunt „fapte de înșelăciune” – au dus la încălcarea dreptului său la prezumția de nevinovăție.

13. Potrivit reclamantului, plângerea din 2 iunie 1997 împotriva procurorilor G.M. și D.I.C. a fost admisă prin ordinul definitiv al Parchetului din 23 iunie 1997 și un nou procuror a fost numit pentru a investiga cazul. Reclamantul nu a depus la dosar o copie a ordinului din 23 iunie 1997.

14. La 2 iulie 1997, cotidianul *Național* a publicat un articol intitulat „G.D. susține că G.C.P. ar fi trebuit să fie demult trimis în judecată pentru două infracțiuni dovedite”. Partea cea mai relevantă a articolului, care cita declarațiile lui G.D., ministrul român al Internelor la acel moment, menționează:

„G.C.P. ar putea fi trimis în judecată pentru două infracțiuni deja dovedite, și anume cele legate de deturnare de fonduri, prin Bancorex, de la Chemical Bank către Bankcoop. Cele 10 milioane de dolari luate de G.C.P. de la Chemical Bank pentru o fabrică din Arad au fost deturnate, astfel că el putea prelua majoritatea acțiunilor de la Bankcoop. (...) Deși există dovezi că G.C.P. a comis mai multe infracțiuni, el este cercetat doar pentru două, iar ancheta procurorului durează suspect de mult.”

15. La 3 iulie 1997, cotidianul *Evenimentul Zilei* a publicat un articol intitulat „G.C.P. și R.T., acuzați de subminarea economiei naționale”. Citându-l pe același procuror, D.I.C., părțile relevante ale articolului menționează:

„La 1 iulie 1997, în dosarul nr. 180/P/97 al Parchetului General, dosar privindu-l pe pârâtul G.C.P., ancheta penală a fost extinsă cu privire la infracțiunea de subminare a economiei naționale, care se pedepsește în temeiul art. 165 alin. (1) din Codul penal. Prin urmare, între 1994 și 1997, [G.C.P.] a folosit o bancă de stat de interes public, Bancorex S.A., pentru a obține anumite facilități financiare în sumă de 202,6 milioane de dolari, folosiți pentru rambursarea anumitor împrumuturi contractate de societatea sa comercială, G.C.P. S.A. Acesta a subminat economia națională și a perturbat activitatea Bancorex SA și, în consecință, economia națională.”

16. Prin scrisoarea din 17 noiembrie 1997, procurorul C.M., procurorul care cerceta cazul reclamantului la acel moment, i-a solicitat Procurorului General al României să confirme faptul că poate continua ancheta în acest caz. Procurorul a declarat în mod expres că nu avea niciun interes personal sau de alt tip în ceea ce privește ancheta și că va accepta decizia Procurorului General. Acesta l-a informat pe Procurorul general că, dacă i se permite să continue să lucreze la caz, nu ar fi supus niciunei influențe exterioare sau presiuni în desfășurarea anchetei.

17. La 19 decembrie 1997, cotidianul *Evenimentul Zilei* a publicat un articol intitulat „S.M. a găsit soluția pentru a distruge mafia românească de peste hotare: să vină mexicanii cu bazuka”. Articolul cita declarațiile lui S.M., Procuror General al României la acel moment. În partea cea mai relevantă se menționează:

„În cazul lui G.C.P., care știa totul despre ingineriile financiare și și-a acoperit urmele cu o mulțime de documente, raportul experților nu este încă finalizat. Eu cred că există o șansă de 99% să fie și el trimis în judecată, dar aș sugera poliției să nu se limiteze doar la cazurile minore ale lui T. și G.C.P., pentru că cei doi au [făcut] mult mai multe.”

18. În plus, părțile sunt de acord că un total de aproximativ 350 de articole care conțin informații cu privire la ancheta și procesul împotriva reclamantului au fost publicate între 1997 și 2002 în toate marile ziare naționale, inclusiv *Ziua*, *Adevărul*, *Evenimentul Zilei*, *Cotidianul*, *Național* și *Libertatea*. Câteva din cele mai importante titluri citate de reclamant în această privință sunt: „Lațul se strânge” (*Evenimentul Zilei*, 17 martie 1997); „Șah la milionari!” (*Evenimentul Zilei*, 9 aprilie 1997); „Întoarcerea șacalilor” (*Evenimentul Zilei*, 18 august 1997); „Rechini în larg” (*Evenimentul Zilei*, 28 aprilie 1998); „Societățile lui G.C.P. și-au umplut conturile pe spezele Bancorex” (*Ziua*, 12 februarie 1999); „Exact când procurorii urmau să-l acuze, G.C.P. s-a refugiat într-un spital din Elveția” (*Adevărul*, 12 martie 1999); „G.C.P. a fugit în Statele Unite ale Americii” (*Libertatea*, 5 octombrie 1999); și „Eroii G.C.P. și T.” (*Evenimentul Zilei*, 10 aprilie 2002).

19. Prin ordinul din 30 ianuarie 1998, Procurorul General l-a demis pe C.M. din poziția de procuror-șef al Secției de urmărire penală și criminalistică a Parchetului de pe lângă Tribunalul București și l-a transferat la Biroul de Informare Publică și Relații cu Presa al Parchetului de pe lângă Tribunalul București. Totodată, M.I. a fost însărcinat cu continuarea anchetei penale împotriva reclamantului. Procurorul general a susținut că ancheta penală a durat prea mult în mod nejustificat, fără motive obiective, și că Bancorex, una dintre părțile implicate în chestiune, a depus o contestație și o plângere în ceea ce îl privește pe C.M.

20. La 17 iunie 1999, reclamantul a fost pus sub acuzare pentru fals material în înscrisuri oficiale, întrucât nu a declarat adevărata sursă a banilor folosiți pentru majorarea capitalului Bankcoop.

21. Ancheta a continuat de asemenea separat în ceea ce privește acuzația de subminare a economiei naționale și concurență neloială. Totodată, acuzațiile privind înșelăciune, fals în înscrisuri sub semnătură privată, uz de fals și deturnare de fonduri au fost retrase și o parte a anchetei penale care se referea la aceste acuzații a fost închisă pe motiv că activitățile reclamantului au fost descoperite a fi legale.

22. Prin ordinul definitiv al parchetului din 3 septembrie 2001, urmărirea penală inițiată împotriva reclamantului pentru subminarea economiei naționale a fost încetată pe motiv că nu s-a comis niciun act contrar legii.

23. Prin hotărârea din 11 septembrie 2001, Judecătoria București a decis că acuzația din 17 iunie 1999 era lovită de nulitate absolută întrucât reclamantul nu fusese informat asupra acuzațiilor ce i se aduceau, întrucât se afla în Statele Unite ale Americii la momentul punerii sale sub acuzare. În consecință, instanța a hotărât retrimiteră dosarului la parchet.

24. Procurorul a formulat recurs împotriva hotărârii din 11 septembrie 2001.

25. Prin hotărârea din 18 ianuarie 2002 a Tribunalului București, recursul parchetului a fost admis și cauza a fost retrimisă instanței de prim grad pentru rejudecare pe fond. Tribunalul a susținut că nu exista nici un motiv pentru ca acuzația să fie retrasă, întrucât decizia procurorilor care cercetau cauza de a trimite dosarul în fața instanței fără a informa reclamantul cu privire la acuzațiile împotriva sa a fost luată în conformitate cu dispozițiile legale ale Codul de procedură penală care se aplică persoanelor care se sustrag din fața autorităților de urmărire penală. În luarea acestei decizii, instanța a avut în vedere faptul că nici reclamantul, nici avocatul său nu au transmis anchetatorilor adresa exactă la care reclamantul putea fi citat în cursul anchetei.

26. Prin ordinul definitiv al Parchetului din 12 martie 2002, urmărirea penală inițiată împotriva reclamantului pentru concurență neloială a încetat pe motiv că nu s-a comis niciun act contrar legii.

27. La 13 mai 2002, prima audiere în rejudecarea cauzei a avut loc în fața Judecătoriei București ca urmare a hotărârii din 18 ianuarie 2002. Reclamantul a fost audiat de instanță. Reclamantul a susținut, între altele, că cercetarea penală împotriva sa s-a întemeiat pe motive politice, fapt care putea fi confirmat de campania negativă din mass-media îndreptată împotriva sa și de declarațiile publice făcute de reprezentanții parchetului.

28. Prin hotărârea din 17 iunie 2002, Judecătoria București l-a achitat pe reclamant pe motiv că din toate probele transmise a reieșit faptul că acțiunile sale au fost conforme legii. Parchetul a introdus apel împotriva hotărârii.

29. Prin decizia din 14 noiembrie 2002, Tribunalul București a admis recursul parchetului, a condamnat reclamantul pentru fals în declarații și l-a condamnat la un an de închisoare, condamnare care a fost considerată grațiată conform legii. Instanța a considerat că, pe baza dovezilor disponibile în dosar, reclamantul a făcut declarații false într-un document oficial și că era conștient de consecințele legale ale declarațiilor sale. Reclamantul a formulat recurs împotriva deciziei. Acesta a susținut că cercetarea penală împotriva sa era motivată politic, fapt confirmat de pretinsa neluare în considerare și neexaminarea probelor aduse de acesta în apărarea sa de către instanțele interne. În plus, reclamantul a susținut că instanțele interne au apreciat greșit probele, au interpretat greșit prevederile legale aplicabile și au ignorat faptul că acuzațiile ce îi fuseseră aduse erau nule de drept, întrucât procurorul care cerceta cauza nu l-a informat cu privire la acuzațiile ce îi sunt aduse înainte de a trimite cauza în fața instanțelor naționale.

30. Prin decizia definitivă din 23 decembrie 2002, Curtea de Apel București a respins recursul reclamantului și condamnarea a devenit definitivă. Instanța a hotărât, pe baza probelor disponibile în dosar, că instanțele de grad inferior au evaluat probele și au interpretat prevederile legale în mod corect și că reclamantul fusese informat cu privire la acuzațiile formulate de parchet împotriva sa.

31. La 26 februarie, 26 aprilie, 16 iulie, 21 septembrie, 19 octombrie, 11 noiembrie 2004 și la 18 ianuarie, 10 februarie, 17 martie și 19 aprilie 2005 a introdus în mod repetat recursuri în anulare împotriva deciziei definitive din 23 decembrie 2002 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Reclamantul a susținut, *inter alia*, că dreptul său la prezumția de nevinovăție fusese încălcat printr-o campanie media agresivă condusă de parchet și de ministrul Internelor, care a dus la punerea în mișcare a acțiunii penale și la condamnarea sa.

32. La 20 aprilie 2005, cererile reclamantului de recurs în anulare au fost respinse de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ca urmare a modificării normelor de procedură penală aplicabile prin abrogarea acestei forme de recurs.

II. Dreptul intern relevant

33. Dispozițiile relevante din Constituția României în vigoare la vremea respectivă sunt astfel formulate:

Art. 23

„ [...]

(8) Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată.”

34. Dispozițiile relevante din Codul de procedură penală al României în vigoare la vremea respectivă sunt astfel formulate:

Art. 66

„(1) Învinuitul sau inculpatul nu este obligat să probeze nevinovăția sa.

(2) În cazul în care există probe de vinovăție, învinuitul sau inculpatul are dreptul să probeze lipsa lor de temeinicie.”

În drept

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 2 din convenție

35. Reclamantul a pretins că i-a fost încălcat dreptul la prezumția de nevinovăție printr-o campanie negativă în mass-media și prin declarațiile făcute în cursul urmăririi penale de către unul dintre procurorii care cercetau cauza, de către Procurorul General al României și de către ministrul Internelor, cu încălcare prevederilor art. 6 § 2, formulat după cum urmează:

„2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.”

(a) Cu privire la aplicabilitatea și admisibilitatea art. 6 § 2

1. Cu privire la aplicabilitatea art. 6 § 2

36. Guvernul susține că perioada care trebuie luată în considerare pentru examinarea pretensei încălcări a dreptului reclamantului la prezumția de nevinovăție este între 10 aprilie 1997 și 23 decembrie 2002, date la care reclamantul a fost acuzat, respectiv la care urmărirea penală inițiată împotriva sa s-a încheiat. Guvernul susține că, în consecință, toate declarațiile făcute de autorități în ceea ce privește cazul reclamantului anterior datei de 10 aprilie 1997 nu pot fi luate în considerare, întrucât au fost date în afara cadrului urmăririi penale inițiate împotriva reclamantului.

37. Reclamantul a contestat acest argument.

38. Curtea reiterează faptul că expresia „acuzăție în materie penală” trebuie să fie interpretată ca având un înțeles „autonom” în contextul convenției, și nu pe baza oricărui

înțeles din dreptul intern (a se vedea în special, *mutatis mutandis*, *Deweer împotriva Belgiei*, 27 februarie 1980, pct. 42, seria A nr. 35-B). Legislația statului în cauză este cu siguranță relevantă, dar nu oferă mai mult decât un punct de plecare în a stabili dacă, în orice moment, a existat o „acuză în materie penală” împotriva reclamantului sau a fost „acuzat de o infracțiune” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Engel și alții împotriva Țărilor de Jos*, 8 iunie 1976, pct. 82, seria A nr. 22, și *König împotriva Germaniei*, 28 iunie 1978, pct. 89, seria A nr. 27). Locul important deținut într-o societate democratică de dreptul la un proces echitabil este în favoarea unei concepții mai degrabă „de fond” decât „de formă” a „acuzății” menționate la art. 6; obligă Curtea să privească dincolo de aparențe și să examineze realitățile procedurii în cauză pentru a stabili dacă a existat o „acuză” în sensul art. 6 (a se vedea hotărârea sus-menționată, *Deweer*, pct. 44).

39. În plus, convenția trebuie interpretată astfel încât să garanteze drepturi care sunt practice și eficiente, nu teoretice și iluzorii (a se vedea *Artico împotriva Italiei*, 13 mai 1980, pct. 33, seria A nr. 37; *Soering împotriva Regatului Unit*, 7 iulie 1989, pct. 87, seria A nr. 161; și *Cruz Varas și alții împotriva Suediei*, 20 martie 1991, pct. 99, seria A nr. 201). Aceasta se aplică și dreptului consacrat la art. 6 § 2.

40. Curtea consideră că argumentul Guvernului pare să vizeze în special declarația lui D.I.C. din 19 februarie 1997.

41. La momentul respectivei declarații, fusese declanșată o anchetă penală împotriva reclamantului ca urmare a unei plângeri formulate către autorități de către o terță parte. Deși nu fusese încă acuzat de o infracțiune, actele preliminare ale anchetei efectuate de autorități, odată cu încercarea lor de a impune prin ordin reclamantului să nu părăsească orașul făcea parte din ancheta judiciară inițiată împotriva sa și făcea din acesta o persoană „acuzată de o infracțiune” în sensul art. 6 § 2.

42. D.I.C. conducea ancheta în dosar la acea vreme. Remarcile sale, făcute în paralel cu ancheta judiciară, își aveau explicația în existența respectivei anchete și aveau o legătură directă cu aceasta. Curtea consideră, prin urmare, că art. 6 § 2 se aplică în ceea ce privește declarațiile făcute de oficialități publice anterior datei de 10 aprilie 1997 în general și declarația lui D.I.C. din 19 februarie 1997, în special.

2. Cu privire la admisibilitate

43. Guvernul a susținut de asemenea că plângerea reclamantului privind încălcarea dreptului său la prezumția de nevinovăție ca urmare a campaniei de presă virulente împotriva sa este incompatibilă *ratione personae*. Acesta a susținut că respectiva campanie mass-media a fost desfășurată de mass-media și că reprezenta punctul de vedere al jurnaliștilor care erau autorii articolelor și al părților civile implicate în caz și, prin urmare, a concluzionat că statul nu poate fi considerat responsabil pentru acțiunile sau pentru opiniile acestora. Guvernul a susținut în continuare că reclamantul nu a dovedit faptul că a fost subiectul unei campanii media virulente care să-i fi încălcat dreptul la prezumția de nevinovăție. Mai mult, nu a existat nici o dovadă că respectiva campanie mass-media ar fi avut vreo influență asupra rezultatului cauzei sale sau că instanțele de apel care au examinat cazul ar fi pornit de la prezumția că sarcina probei în ceea ce privește vinovăția reclamantului nu ar fi aparținut parchetului. În continuare, bazându-se pe jurisprudența Curții, în special *Mircea împotriva României* (nr. 41250/02, 29 martie 2007) și *Viorel Burzo împotriva României* (nr. 75109/01 și 12639/02, 30 iunie 2009), Guvernul susține că respectiva campanie media despre care face plângere reclamantul se încheiase în 2000, cu doi ani înainte de hotărârea luată de instanța de prim grad. Prin urmare, nu se poate susține că judecătorii ar fi continuați să fie influențați de campania menționată. Totodată, impactul pe care o astfel de campanie l-ar fi avut asupra opiniei publice ar fi fost mult diminuat în urma hotărârilor instanțelor naționale.

44. Reclamantul a contestat acest argument. Acesta a susținut că, în urma declarațiilor autorităților române, o virulentă campanie media a fost declanșată împotriva sa și a dus la

condamnarea sa în ochii publicului, la perturbarea activității comerciale desfășurate de societățile reclamantului și la deteriorarea stării de sănătate a reclamantului.

45. Guvernul consideră că nu este necesar să analizeze dacă plângerea reclamantului privind încălcarea dreptului său la prezumția de nevinovăție ca urmare a campaniei de presă virulente împotriva sa este incompatibilă *ratione personae*, întrucât, în orice caz, este inadmisibilă pentru următoarele motive.

46. Curtea reiterează faptul că o campanie de presă virulentă poate afecta negativ caracterul echitabil al unui proces prin influențarea opiniei publice și, prin urmare, reprezentanții instanțelor chemați să decidă vinovăția unui acuzat [a se vedea *Akay împotriva Turciei* (dec.), nr. 34501/97, 19 februarie 2002; *Wloch împotriva Poloniei* (dec.), nr. 27785/95, 30 martie 2000; și *Priebke împotriva Italiei* (dec.), nr. 48799/99, 5 aprilie 2001]. De asemenea, Curtea subliniază că acoperirea în presă a evenimentelor actuale este un exercițiu de libertate a exprimării, garantat la art. 10 din convenție. În cazul în care există o campanie de presă virulentă în jurul unui proces, decisive nu sunt temerile subiective ale suspectului cu privire la absența prejudiciului solicitate de instanțe, totuși de înțeles, ci dacă, în circumstanțele specifice ale cazului, temerile sale pot fi considerate a fi justificate în mod obiectiv (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Castillo Algar împotriva Spaniei*, 28 octombrie 1998, pct. 45, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-VIII).

47. Curtea recunoaște că, într-adevăr, cazul reclamantului a fost comentat pe larg de presa românească începând din 19 februarie 1997. Unele dintre articole de presă conțineau declarații ale oficialităților publice, în timp ce altele, pentru care reclamantul a prezentat doar titlurile articolelor, par a fi o narațiune cronologică a urmăririi penale inițiate împotriva sa. Totuși, Curtea observă că majoritatea articolelor și cele mai virulente dintre acestea fuseseră publicate în principal între 1997 și 2000. Reclamantul a fost judecat și condamnat printr-o hotărâre a Tribunalul București la 14 noiembrie 2002. Prin urmare, o perioadă considerabilă de timp se scursese deja până când fost condamnat față de momentul când articolele de presă menționate de reclamant în susținerea plângerii sale în temeiul art. 6 § 2 din convenție fuseseră publicate (a se vedea *Mircea*, citată anterior, pct. 74, și *VioREL Burzo*, citată anterior, pct. 166).

48. În plus, Curtea subliniază faptul acuzațiile împotriva reclamantului au fost stabilite de judecători profesioniști, care ar fi fost mai puțin probabil decât un juriu să fie influențați de campania de presă împotriva reclamantului dată fiind formarea și experiența lor profesională, care le permite să facă abstracție de orice influență externă. Mai mult, ținând cont de hotărârile motivate adoptate de instanțele naționale la trei nivele de jurisdicție, nu există nicio probă la dosar care să sugereze că judecătorii care au evaluat argumentele invocate de reclamant și care au examinat acuzațiile aduse împotriva acestuia și fondul cauzei au fost influențați de oricare din articolele publicate de presă (a se vedea *Mircea*, citată anterior, pct. 75, și *VioREL Burzo*, citată anterior, pct. 166).

49. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 § 3 și art. 35 § 4 din convenție.

50. Curtea constată că respectivul capăt de cerere al reclamantului privind declarațiile făcute de procurori și de ministrul român al Internelor în ceea ce privește vina acestuia nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. În continuare, Curtea subliniază acest capăt de cerere nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, trebuie să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

(a) Reclamantul

51. Reclamantul a contestat afirmațiile Guvernului și a declarat, între altele, că situația sa era diferită față de cea a reclamantilor din cauzele citate de Guvern, în măsura în care, spre deosebire de aceste cauze, a existat o acțiune coordonată în cazul reclamantului din partea celor mai înalte oficialități publice și a procurorilor, care au prezentat ca pe un fapt stabilit ideea vinovăției reclamantului în ceea ce privește acuzațiile care au fost aduse împotriva sa. Aceștia au susținut de asemenea că parchetul a avut departamente de presă desemnate să ofere comunicate de presă și informații către media cu privire la cazuri fără a-i implica pe procurorii însărcinați cu investigarea cazurilor. Cu toate acestea, în cazul reclamantului, între februarie 1997 și iunie 1999, procurorul care avea în cercetare cazul, Procurorul General al României și ministrul român al Internelor au făcut în mod direct declarații presei exprimând fără îndoială vinovăția reclamantului în ceea ce privește faptele ilegale de care fusese acuzat. Mai mult, potrivit declarației sale din 19 februarie 1997, procurorul D.I.C. l-a considerat pe reclamant vinovat de presupusele infracțiuni încă din primele etape ale anchetei preliminare desfășurate împotriva reclamantului. În plus, autoritățile interne au confirmat încălcarea dreptului la prezumția de vinovăție al reclamantului, acceptând plângerea depusă de reclamant împotriva procurorilor G.M. și D.I.C.

(b) Guvernul

52. Guvernul a susținut că toate declarațiile oficialităților publice din România în ceea ce privește urmărirea penală a reclamantului au respectat obligația autorităților publice de a informa publicul cu privire la desfășurarea respectivei anchete și trebuie luate în considerare în contextul acoperirii intense mass-media de care s-a bucurat lupta împotriva corupției. Mai mult, cazul de față se referea la o persoană publică din România și la măsurile anticorupție luate de autorități, un subiect de importanță pentru societatea românească. Declarația de presă a lui D.I.C. din 3 iulie 1997 nu a evaluat vina reclamantului și nu a încălcat cerințele de conduită profesională aplicabile procurorilor. În același timp, declarația de presă a lui S.M. din 19 decembrie 1997 a conținut doar evaluarea sa personală și opinia sa în ceea ce privește posibila punere sub acuzare a reclamantului după includerea de probe suplimentare la dosar. Această declarație a ridicat suspiciuni în ceea ce privește presupusele activități ilegale ale reclamantului, fără a oferi publicului declarații cu certitudine absolută. În fine, statutul politic al G.D. îi oferea o mai mare flexibilitate și posibilitatea de a fi mai puțin strict în ceea ce privește declarațiile sale, din punct de vedere legal.

53. Guvernul a susținut totodată că, spre deosebire de cauzele *Samoilă și Cionca împotriva României* (nr. 33065/03, 4 martie 2008), *Vitan împotriva României* (nr. 42084/02, 25 martie 2008) și *Kuzin împotriva Rusiei* (nr. 13470/02, 23 octombrie 2008), declarația lui D.I.C. nu a fost de natură să influențeze sau să prejudicieze deciziile judecătorilor care examinau cazul și/sau opinia publică în dezavantajul reclamantului, a fost axată strict și legal pe desfășurarea anchetei penale împotriva reclamantului și nu a fost reprezentată ca un fapt stabilit, fără vreo calificare sau rezervă. În plus, judecătorii nu au fost influențați de declarațiile din 2 și 3 iulie și din 19 decembrie 1997, în special având în vedere că instanța de prim grad a pronunțat hotărârea la 17 iunie 2002, aproape cinci ani mai târziu, și a decis achitarea reclamantului. Instanțele interne au examinat toate obiecțiile preliminare făcute și probele prezentate de părți în cursul procedurii contradictorii și au amânat în repetate rânduri ședințele pentru a admite probele solicitate de părți și pentru a examina vinovăția reclamantului.

2. Motivarea Curții

54. Curtea reiterează faptul că art. 6 § 2, în aspectul său relevant, are drept scop prevenirea subminării unui proces penal echitabil prin declarații prejudiciabile făcute în strânsă legătură cu aceste proceduri. Presumția de nevinovăție consacrată la art. 6 § 2 este unul dintre elementele unui proces penal echitabil care este cerut de art. 6 § 1 (a se vedea *Allenet de Ribemont împotriva Franței*, 10 februarie 1995, pct. 35, seria A nr. 308). Acesta nu interzice doar exprimarea prematură de către instanța în sine a opiniei că persoana „învinuită de o infracțiune” este vinovată înainte de a fi fost astfel dovedită conform legii (a se vedea *Minelli împotriva Elveției*, 25 martie 1983, pct. 38, seria A nr. 62), ci se referă deopotrivă la declarațiile făcute de către alte oficialități publice privind urmărirea penală în curs, care să încurajeze publicul să considere suspectul vinovat și să aducă atingere evaluării faptelor de către autoritatea judecătorească competentă (a se vedea *Allenet de Ribemont*, citată anterior, pct. 41; *Daktaras împotriva Lituaniei*, nr. 42095/98, pct. 41–43, CEDO 2000-X; și *Samoilă și Cionca împotriva României*, nr. 33065/03, pct. 92, 4 martie 2008). Curtea subliniază faptul că art. 6 § 2 nu poate împiedica autoritățile să informeze publicul despre urmărirea penală în curs, ci impune ca autoritățile să facă asta cu toată discreția și circumspecția necesare în cazul în care prezumția de nevinovăție trebuie să fie respectată (a se vedea *Allenet de Ribemont*, citată anterior, pct. 38).

55. Abordarea constantă a Curții a fost aceea că prezumția de nevinovăție este încălcată în cazul în care o hotărâre judecătorească sau o declarație a unei oficialități publice cu privire la o persoană învinuită de o infracțiune reflectă opinia că acesta este vinovat înainte să fi fost dovedită a fi vinovată conform legii. Este suficient, chiar în absența unei constatări oficiale, să existe un argument care să sugereze că oficialitatea publică sau instanța îl consideră pe învinuit vinovat. Trebuie să se facă o distincție fundamentală între o declarație că cineva este doar suspectat că a comis o infracțiune și o declarație clară, în absența unei condamnări definitive, că o persoană a comis infracțiunea în cauză. Curtea a subliniat în mod constant importanța alegerii termenilor de către oficialitățile publice în declarațiile acestora înainte ca o persoană să fi fost judecată și găsită vinovată de o anumită infracțiune (a se vedea *Kuzin și alții împotriva Rusiei*, nr. 13470/02, pct. 94, 23 octombrie 2008, cu trimiterile suplimentare). Faptul că o declarație a unei oficialități publice încalcă principiul prezumției de nevinovăție trebuie să fie stabilit în contextul circumstanțelor speciale în care a fost făcută declarația contestată (a se vedea *Butkevicius împotriva Lituaniei*, nr. 48297/99, pct. 49, CEDO 2002-II).

56. Curtea notează că, în cazul de față, declarațiile contestate au fost făcute de procurorul care cercetează cazul, ministrul român al Internelor și Procurorul General al României, într-un context independent de urmărirea penală în sine.

57. Curtea recunoaște faptul că reclamantul era un important om de afaceri din România și că activitățile sale erau de mare interes pentru publicul general. Recunoaște de asemenea că gravitatea actelor nelegale de care era suspectat ar fi putut impune autorităților să mențină publicul informat cu privire la orice proceduri penale instituite în legătură cu aceste evenimente. Totuși, aceste circumstanțe nu pot justifica lipsa de prudență în alegerea cuvintelor folosite în declarațiile oficialităților referitoare la reclamant, persoana acuzată în cadrul acestor proceduri. Declarațiile în cauză au fost făcute la un moment în care urmărirea penală în privința reclamantului tocmai începuse. Era deosebit de important în această etapă inițială să nu se facă niciun fel de afirmații publice care ar fi putut fi interpretate drept o confirmare a vinovăției reclamantului în opinia autorităților statului. Un deosebit interes îl au declarațiile făcute la 19 februarie, 2 și 3 iulie 1997 de către D.I.C. și G.D. Curtea observă că aceste declarații menționau în mod deosebit, între altele, numele reclamantului, și că respectivii au declarat, fără vreo calificare sau vreo rezervă, că reclamantul a comis faptele nelegale de care era suspectat (a se vedea supra pct. 10, 14 și 15).

58. Curtea observă că, în declarația sa din 19 decembrie 1997, S.M., Procurorul General al României la acel moment, și-a exprimat convingerea că „există o șansă de 99% ca și reclamantul să fie trimis în judecată” și că reclamantul „a avut făcut mult mai multe”. În timp

ce o parte din declarație, în special referirea la vinovăția reclamantului în ceea ce privește alte posibile acte ilegale, oferă unele motive de îngrijorare, Curtea acceptă faptul că declarația considerată global poate fi interpretată ca o simplă afirmație a procurorului general că există suficiente probe pentru a susține un act de acuzare împotriva reclamantului și, prin urmare, pentru a justifica deschiderea urmăririi penale împotriva acestuia.

59. Curtea observă că declarațiile din 19 februarie, 2 și 3 iulie 1997 au fost făcute de un procuror și de ministrul român al Internelor în calitate oficială, nu de politicieni. În consecință, în ciuda argumentelor contrare ale Guvernului, acestea nu pot fi considerate parte a unei dezbateri politice legitime, care ar putea permite un anumit grad de exagerare și utilizarea liberă a judecăților de valoare cu referire la rivali politici.

60. Dimpotrivă, Curtea consideră că respectivii ar fi trebuit să o aibă o atenție deosebită în alegerea cuvintelor folosite pentru a descrie procedurile penale în curs, precum și evenimentele care au condus la punerea sub acuzare a reclamantului. Curtea nu poate fi de acord cu Guvernul că declarațiile contestate au fost strict și legal axate pe desfășurarea urmăririi penale împotriva reclamantului și consideră că acestea au fost făcute fără calificările sau rezervele necesare și au conținut cuvinte care au dus la declararea expresă și neechivocă a faptului că reclamantul comisese infracțiuni. Astfel, au prejudiciat cazul și nu au făcut altceva decât să încurajeze publicul să-l considere pe reclamant vinovat înainte să fi fost dovedit a fi vinovat conform legii.

61. În consecință, Curtea constată că a fost încălcat dreptul reclamantului la prezumția de nevinovăție. Prin urmare, a fost încălcat art. 6 § 2 din convenție.

II. Cu privire la aplicarea art. 41 din convenție

62. Art. 41 din convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”.

A. Prejudiciu material

63. Reclamantul a solicitat 144 700 000 USD [aproximativ 100 606 279 euro (EUR)], reprezentând pierderile de capital suferite de societățile sale comerciale în cursul urmăririi penale inițiate împotriva sa și cheltuieli medicale pentru tratamentul afecțiunii medicale de care suferea. Acesta a susținut că, drept urmare a urmăririi penale inițiate împotriva sa, societățile sale comerciale au pierdut parteneri de afaceri și au fost expuse unor pierderi financiare importante.

64. Guvernul a contestat existența vreunei legături de cauzalitate între pretinsa încălcare și prejudiciul material pretins de reclamant.

65. Curtea consideră că declarațiile autorităților naționale nu au împiedicat societățile comerciale ale reclamantului și nici pe reclamant să-și desfășoare activitățile comerciale și nu pot fi percepute drept cauza cheltuielilor medicale ale reclamantului. Curtea împărtășește viziunea Guvernului că nu există nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins. În consecință, nu constată niciun motiv pentru a oferi reclamantului vreo sumă în temeiul acestui capăt de cerere.

B. Prejudiciu moral

66. Reclamantul a solicitat, pe de o parte, 10 000 000 USD (aproximativ 6 952 749 EUR) cu titlu de prejudiciu moral în numele societăților sale comerciale, despre care pretinde că ar fi fost subminate ca urmare a urmăririi penale deschise împotriva sa, și, pe de altă parte,

100 000 USD (aproximativ 69 527 EUR) cu titlu de prejudiciu moral, în nume propriu, ca urmare a degradării reputației sale.

67. Guvernul a contestat existența vreunei legături de cauzalitate între pretinsa încălcare și prejudiciul moral pretins de reclamant în numele societăților sale comerciale. Acesta susține că reclamantul a depus cererea în fața Curții în numele propriu, nu în numele societăților comerciale menționate. În consecință, cererea acestuia a depășit obiectul prezentei cereri.

68. În plus, Guvernul susține că cererea formulată de reclamant în nume propriu este excesivă și consideră că a se constata încălcarea unui articol din convenție ar fi suficient pentru compensarea prejudiciului moral suferit de acesta.

69. Curtea notează, pe de o parte, că reclamantul a depus cererea în fața Curții în nume propriu. În consecință, nu constată niciun motiv pentru a lua în considerare cererea făcută de reclamant în numele societăților sale comerciale sau să ofere vreo sumă în temeiul acestui capăt de cerere.

70. Pe de altă parte, Curtea notează faptul că a constatat o încălcare în ceea ce îl privește pe reclamantul din prezenta cauză, o încălcare a dreptului său la prezumția de nevinovăție în temeiul art. 6 § 2 din convenție. În aceste circumstanțe, Curtea, procedând la o evaluare pe o bază echitabilă, acordă reclamantului 2 000 EUR pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

C. Cheltuieli de judecată

71. Reclamantul a declarat în mod expres că nu a solicitat rambursarea cheltuielilor de judecată.

D. Dobânzi moratorii

72. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Declară* admisibilă cererea în ceea ce privește dreptul reclamantului la prezumția de nevinovăție în temeiul art. 6 § 2 din convenție ca urmare a declarațiilor făcute de oficialitățile publice din România pe parcursul urmăririlor penale deschise împotriva acestuia și inadmisibilă în ceea ce privește celelalte capete de cerere;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 6 § 2 din convenție;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerei definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, suma de 2 000 EUR (două mii euro) pentru prejudiciul moral, care trebuie convertiți în lei românești la rata de schimb aplicabilă la data plății, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - (b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 20 decembrie 2011, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulamentul Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte